

Hasan İzzet'in Dinamo, Kutsal İsyân
(İstanbul: May Yay., 1970²) Cilt 6-7-8

Cilt VI, Bl. 11 "Anzavur'un Azınlı
Ethem Bey"

Cilt VII, Bl. 4 "Şeref Merdivenleri"

Ethem Beyin müfrezeleri s. 56-57

bazılarına 14 çeteci

İstip'li Halil Efe

Yzb. Arif Bey

Alasungu'lu Hafiz Bey

Aydın'li Tokuzun Kızanları

Çeltik İbrahim (Serez Çingenelerinden)

Serez'li Parti Pehlivan ✓

Ohri'li Koko Mehmet ✓

Mehmet Ali Çvs. Kosova Müf.

Ustunca'lı Halil Efe

Karacabey'li Safer Bey

Adapazarı'lı Halit Bey

Jelânîk'li Yzb. Hürsit Bey

+ Nizami Ardu Sobayları

Kur. Bşk. Yzb. Halil Bey

(Yzb. Kemal [Niz] Bey) v.

s. 252

Bolşevik Taburu = Karakeçeri As.

(Kom. Yzb. İsmail Hakkı)

c. VIII / s. 179

Baki'da Kurulan
Fuat Sabit'in Kom. P.'den

İSA'nın söylediklerine uyuyor.

Cilt VII, s. 68-69

Ethem'in Adapazarı'na geldiğinde astığı
adamlar arasında Arap Hoca :

Canlılarda Kurayın Müdriyetini, Faruk
ve Belzerik olduklarını, Yunan Ordusu-
nun ise Padişah & Halife ordusu
olduğunu söyledim.

Cilt VIII, Bl. 9 "Çapanoğulları Karadışı"

Celâl B.

aynacıoğlu & Deli

Edip B.

Ömer Çeteleri

Salih B.

Mahkim Çeteleri

Halit B.

eski mütasarrıf & İhtikarî Sığman

14 Mayıs'ta Postacı Nazım & Çerkes Kara Mustafa
ayaklanırlar & ihtihaklar. Ermeni Çeteleri

Haziran Sonlarında Cemal Cahit [Taydemir]

K.ındaki 5. Kafkas Tümeni'ni bozmuşlar.

s. 249

Ayaklanmayı bastırdıktan sonra MK, Ethem'in
Müfettişini Konya üzerinden Salihli Cephesine
yollamak istemiş, o Ankaralı gemekte idmiş.

Ethem'in Yozgat Jönüsü Ank'da 3'üncü
günü Hakkı Belir's öyle yemeği ne şajırması.

"Katiksız bir sosyalist kafası taşıyan eski
AKK's Mutasarrıfı"

Ethem'i bir Halk Ordusunun bazı şajırıyor.
Nizami ordu kadrosu tutulmuş 3 toplumsal
devrim yapamaz.

s. 330

Karaborsar mebusu Si'brü Bey'in Ethem'i
Ank.'da ziyareti. Meclis'in kuv. Sey.'ye sempatisi

s. 333

C VII / s. 283

Avr. da okunmuş
bir kaç yıl bilirt...

Meclis'te "sosyalist grupun en fışıklı, bilg'i
bazı olan Nâzım Bey Livas Kongresi sıralarında
uzaktan Mus. Kemal'e gönderdiği uzun, ateşli
mektuplarla: "İstikbolsevikliğim Nâzım istiyor..."

s. 335

"SR'da bütün okullu subaylar, İssi sınıfı devri-
mine karşı sükunus, Vrangeli'ni, Kolçak'ın, De-
nikan'ın ordularında İssi sınıfının yarattığı
halk ordularına karşı çarpışmıyor muydu?
İssi sınıfının devriminden yana sükun subay
kadrosu da sürekli bir kuzku altında salt
damusmaları olarak kullanılıyor. İşte, SR'da
bu sırada karşı devrimcilerle çarpışan halk
ordusu komutanları hep şu Devrimci Mehmet Efe
ile Ethem Bey gibilerdi."

s. 340-41

Nâzım Bey, Ethem'in zorlamasıyla Dahılsıye
Vekâletini Refet Paşa'ya bırakırken Laura,
emperyalizme karşı sükun Osman. subaylarının (KK, MK, AF)
burjuva devleti kuvâcıklarını çarpıyor.

Doğru değil
Ethem'in
şajırması
Nâzım'ın

Cilt VII, Bl. 13 "Yeşilorda"

Atatürk'ün Kurduğunu TKP Me Karş.

Feridon Kandıracı
Konya Öğüt' → TBMM
Matbaası Md.

Yeşil Orduya Vakkas Ferit
ile Bns. İstih. Kaydediyor.

Salk'ın 70'ile
ilgisi yok!

Cilt VIII, s. 105

Yeni Dünya

1920 Eylül Ticaret Basımevi Eskişelâh
"gazetesinin münyaz sahibi, basıyazarı Arif Öwez
bey başlangıçta gazetesinin başlığını T Bolşevik,
sonrada B. Bols. olarak kullanmak istemişse de
saurdan bunlardan vazgeçmiştir."

|| fediz savası arifesinde 70 "Milli Kahra-
manlarımızla Raporaj" Ethem Bols.; övüyor.

s. 120 - 28 Tozgat'ta Hakkı Beliz (70 Gen. Seb.)
Ethem'i övgüde almış.
s. 124
= Ser Kes =

s. 190 "Sen günlerde eski Dah. Vek. Nazım bey,
Kurduğunu Halk İst. Fur. adlı KPnu Eskişelâh
biri delim aşarak Ethem beyi burada "Kam"ın
Serdarı(*) olarak ilan edip kutlamış, Ethem
bey de partinin gen. Seb. üi sevi sevi
özürüne almış, böylece MK'le arasında ges-
mille olan askerce ilişkiler bir de siyasal
yön katılmıştır."

2 s. 285

Belpedeki
Uydurma İmza! ☆

M. Süphi Kafilesi

(genç & sarımsın) Alm. Yahudisi Karasi
Sovyet vırvıklı diye Kafileden
ayrılıp Türkiyesine editmiş.

Ethem Nejat.

Kayserili İsmail Hakkı

Süleyman Nuri

Mehmet Emin

Abdül Alim

(Yozgatlı Td. Üstün.) Süleyman Sarı

Resmi ?

(Eski Zor Motasamfi) Salih Zeki

(Trabzonlu) Züb. Yakup

Asum Necati

Hüsnüoğlu Hakkı

Tayfun Hakkı

Ahmet

Halim

Nazım

Hüseyin İst

Selam Mehmet ağıw

Lütfü Necdet

İsmail Çitoglu

Kazım Ali

Sefik

s. 305
Bayburt'ta
alınmışlar
Safak Mica.

// [Bis kısım Kafkasya'da kalmış !]

Resit B. (Ank.) → Ethem (Konya)
telgrafla

- "Kara Müdüt (Baytar Bub. Saldırı) K Piden
olduğundan olacak Konya'ya si'tilmiştir."
— "Afyon'da tutuklanmış ve gönderilmiş."

Bl. 10 "Türkiye Üzerinde Sosyalizm Rüzgârları"

MK Direksiyon (Bar) Konuşunda Emir Subay
Hayati beyden M. Süphî Sosyalizm M. S. 295-313

Yanlış // Osman Kahya'nın iddiasına uyuyor!

S. 306 Kahya "MK Dışın Ank'dan kendisine gönderdiği
uzun bir telgrafta bunların vatan haini olduğu, öldürölmeleri
gerektiği, eğer bunları öldürüp denize atarsa çok büyük bir
yurt hizmeti yapmış olacağı [m] yazıyordu."

S. 301-2 MK önce Ebulhindi'yi Cafer vasıtasıyla M. Süphî Kafile-
li'ni Zifana dağlarında öldürtmek istiyor. KK önlüyor.
Cafer'e yeni adı veriliyor: provokasyon! "Serhan Bolserik
olmuş" diye telgraf!

S. 293-95 Halk Nf. Bilirisi
"Parola Emre"
İmza
Salm

Ethem & Yolda Mihuri
ve imzası

Hak. Milliyet
S. 288 BEkam 1920 "R. Bol. T. Kom. "M. Kemal & Hakkı Bolu
başbaza yaptılar" ?

Hüs. Ragıp

S. 283-84 Tokus Nadi "Yentgün" den
Yeni yerel ordu ⇒ Halk Zümresi

S. 278

Göves, ay gibi ilkeyi parlattı
Kahraman Ethem, erhadem serin
Garbi, erham yerinden aynattı
Kahraman Ethem, nejdin serin

Vatan, 20 Mayıs '76

HİÇ BİR YERDE YAYINLANMAMIŞ BELGELERLE

ATATÜRK VE LENİN ARASINDAKİ YAZIŞMALAR

Mustafa Kemal'in Ankara Hükümeti kurulduktan hemen üç gün sonra böyle bir girişim içinde oluşu, bu devlet adamının dış politikada kalıplar tanımayan bir yumuşaklık ve atılganlığını göstermesi bakımından önemlidir.

LENİN'E İLK MEKTUP MOTORLA YOLLANDI...

Türkkaya
ATAÖV

Ankara Hükümetinin 1917'de kurulan Bolşevik iktidarla yazışması bir tarih gerçeği olduğu kadar, Ulusal Kurtuluş Savaşımızın başarısı için de çok önemli olmuştur. Yurdumuzda sözü az edilmiş, bazı yazarlarımızca geçiştirilmiş ola bile...

Bu yazıda konunun bilinen yanlarını mümkün olduğu kadar tekrarlamayarak, yazışmaların hikâyesini anlatmağa çalışacağım. Yazışmalar içinde Mustafa Kemal'in Lenin'e mektubu ile Lenin'in Mustafa Kemal'e telgraftı kendiliğinden sivrilmektedir. Bu yüzden, bu iki tarih belgesi bu yazının bir parçası olarak, fakat ayrı çerçeveler içinde sunulmuştur.

1920'de kurulan yeni Ankara Hükümetiyle Ekim Devrimini başarmış olan Sovyet rejimi arasında daha başlangıçta olumlu ilişkilerin kurulduğu bilinen bir gerçektir. Zaten, Sovyet devletin başkanı Lenin'in iktidara gelinceye kadar, Batı mali çevrelerinin bir yarı-sömürgeci durumuna gelen Osmanlılar hakkında yazdıkları hem bir hayli, hem de Türkiye açısından oldukça sempattikti. Üniversite görevli olarak yollandığım Sovyetler Birliği'nde, yürütmeye gayret ettiğim birçok çalışmalar yanın-

BÜYÜK BİR GÖVDE OLUŞTURARAK, DÜŞMANLARIMIZIN DOĞRUDAN SALDIRILARINI GERİ ÇEVİRMEKLE KALMAYIP, ORTAK DÜŞMANLARIMIZIN BAŞVURDUKLARI HER TÜRLÜ OYUNLARA KARŞI DA GÜÇLÜ OLACAĞIZ.

da, Lenin'in ellibeş cildi bulan tüm eserlerinde Türkiye ile ilgili olan yazı ve pasajları aradım, saptadım ve gerekli notları aldım. (Ne var ki, yurda dönüşümden bir süre sonra evimde ve çalışma yerimde yapılan aramada, birçok kitaplarımla birlikte, özel araştırmalarımın bir kısmı da alındı ve geri verilmedi. Bu arada, Lenin'in Türkiye hakkında yazdıklarına ilişkin notlarım da talandan kurtulamadı.)

LENİN VE TÜRKİYE

Gene de, elimde kalan notlar Lenin'in Türkiye'ye karşı tutumu hakkında bir fikir veremeye yeter. Lenin Birinci Cihan Savaşı'nı İngiltere, Fransa, Almanya ve Rusya'nın dünyayı bölüşme siyasetlerinin kaçınılmaz bir çatışması olarak yorumlamış, Rusya'nın da Türkiye, İran, Moğolistan ve Galiçya üstünde emelleri olduğunu yazmıştı (Cild 26, s. 162). Savaştan önce ve savaş boyunca Almanya'nın Osmanlı İmparatorluğunu mali ve askerî

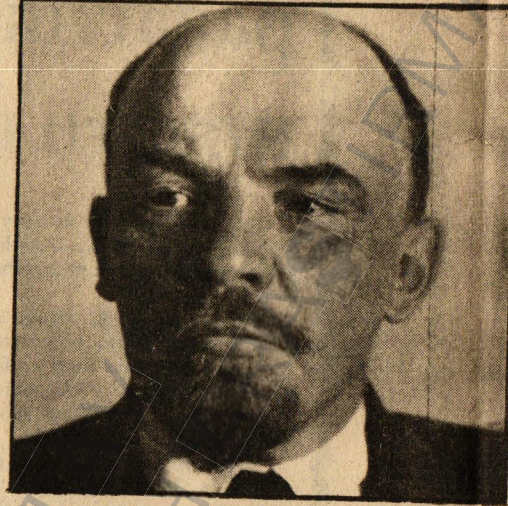
bakımlardan bir "yarı-sömürge", bir "vassal" durumuna indirdiğini anlattı (C. 30, s. 247). Bu yorum, bir süre sonra, Ulusal Kurtuluş Mücadelemize atılanların Batı'yı değerlendiren biçimlerine oldukça yakındı. Lenin Şubat 1917'de Çarlığın devrilmesiyle Rusya'da iş başına gelen geçici hükümeti de "savaş yapmak, emperyalist soygunu uzatmak ve Ermenistan, Galiçya ve Türkiye'yi işgal etmek isteyen bir hükümet" (C. 31, s. 21) olarak nitelmişti. Gene başka bir yazısında bu hükümetin Türkiye'ye karşı siyasetini bir "parçalama ve bölme" siyaseti olarak değerlendirdi (C. 31, s. 215)

Bolşevikler, iktidara geldikten sonra, "İranlılar ve Türkler, Araplar ve Hindulara" hitap eden bir belgede Çarlığın imzaladığı ve geçici Kerenski hükümetinin kendini bağlı saydığı gizli andlaşmaların yeni rejimce tanınmayacağını ilân ettiler. Lenin'in önerisi ile İkinci Sovyetler Kongresi'nde 26 Ekim (8 Kasım) 1917 tarihinde açıklanan bu gizli andlaşmalar Türkiye topraklarını da bölü-

şüyordu. Bolşeviklerde temsil edilen bu yeni tavır başka örneklerle de sürdürüldü. En önemlisi, Bolşeviklerin Ankara Hükümetini resmen tanımasıydı.

MUSTAFA KEMAL'İN İLK MEKTUBU

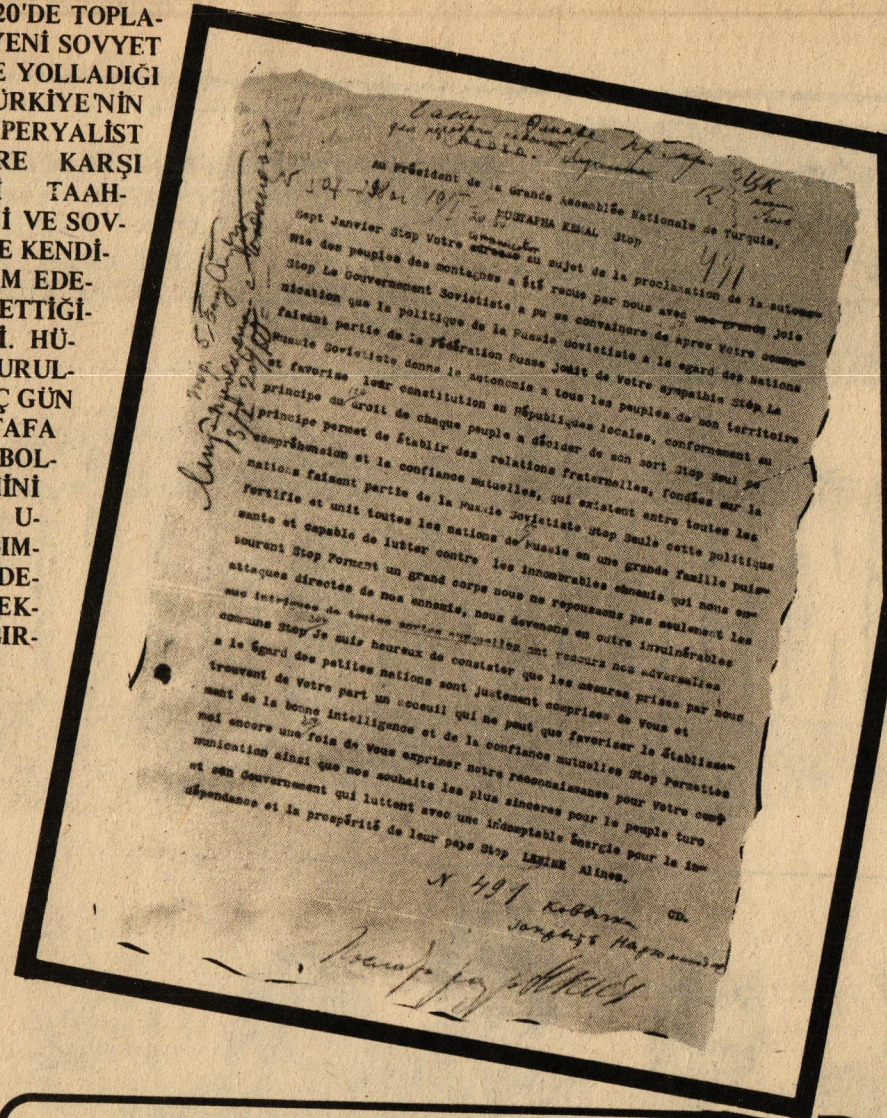
Öte yandan, 24 Nisan 1920'de toplanan TBMM yeni Sovyet Hükümetine yolladığı mesajda Türkiye'nin "ortak emperyalist hükümetlere karşı mücadeleyi taahhüt" ettiğini ve Sovyetler'in de kendisine "yardım edeceğini ümit ettiğini" belirtiyordu. Ankara'da hükümetin kurulmasından hemen üç gün sonra Mustafa Kemal yeni Bolşevik rejimini, Türkiye'nin ulusal bağımsızlık mücadelesini desteklemeye çağırıyordu. Yeni meclisin üyeleri 11 Mayıs 1920'de Sovyetler'in "Rusya ve Doğu'daki bütün Müslüman işçilere" mesajını dinleyip alkışladı. Gene 11 Mayıs'ta, Meclis iki hükümet arasında bir bağ kurmak üzere Moskova'ya özel bir heyet gönderme kararı verdi. Mustafa Kemal'in ilk mektubunu Lenin, o zamanki gidis-geliş zorluklarından ötürü 1 Haziran 1920'de almıştır. Mektubu Trabzon'dan motorla hareket eden ve Martta Novorossisk'e varan İbrahim Hulusi Bey'in getirdiği anlaşılmaktadır. (DEVAMI VAR)

LENİN'İN TELGRAFI

Lenin'in Mustafa Kemal'e (aşağıda çevirisini verdiğimiz) telgrafının aslı bir Türk gazetesinde, ilk kez yayımlanmaktadır. Lenin bu telgraf metni üstünde el yazısıyla bazı düzeltmeler yapmış, yukarı sol köşeye de onay simgesi olarak, adının kısaltılmış biçimini, yani "Len." parafını koymuştur. Bu imzasının üstünde Rusça "T. Çiçerin, soglaşen s naşı projektom" ya da "Yoldaş Çiçerin, tasarıma uygun olarak" sözleri okunmaktadır. Telgrafın birinci satırında beşinci kelimeyi düzeltmiş, çeşitli yerlerine de "Aliyev", "Bakü", "Merkez Komitesi", "sayfa denetlendi", "tırnak işaretlerini kapatın" ve "Dış İşleri Halk Komiserliği" gibi sözler yazmıştır. Yazarımız Türkiye'nin Mustafa Kemal'in Sovyetler Birliği Bilimler Akademisinde yaptığı çalışmalar sırasında fotokopisini aldığı bu belgenin gerçek olduğuna kuşku yoktur.

● 24 NİSAN 1920'DE TOPLANAN TBMM YENİ SOVYET HÜKÜMETİNE YOLLADIĞI MESAJDA TÜRKİYE'NİN ORTAK EMPERYALİST HÜKÜMETLERE KARŞI MÜCADELEYİ TAHHÜT ETTİĞİNİ VE SOVYETLER'İN DE KENDİSİNE "YARDIM EDECEĞİNİ ÜMİT ETTİĞİNİ" BELİRTTİ. HÜKÜMETİN KURULMASINDAN ÜÇ GÜN SONRA MUSTAFA KEMAL YENİ BOLŞEVİK REJİMİNİ TÜRKİYE'NİN ULUSAL BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİNİ DESTEKLEMeye ÇAĞIRDI.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı MUSTAFA KEMAL'e

Yedi Ocak. Dağıstan halkının otonomisinin ilanı konusundaki yazınızı kıvançla karşıladık. Yazınız Sovyet Hükümetini Sovyet Rusya'nın Rus federasyonuna katılan uluslara ilişkin siyasetinin, gösterdiğiniz sempatiyle yararlandığına ikna etmiştir. Sovyet Rusya, her halkın kendi geleceğini dilediğince saptaması hakkına ilişkin ilkeye uygun olarak, toprakları üstündeki bütün halklara otonomi verir ve yöresel cumhuriyetler kurulmasını destekler. Yalnızca bu ilke Sovyet Rusya'yı oluşturan tüm ulusların arasında, birbirini anlama ve güvене dayalı, kardeşlik ilişkilerinin kurulmasını mümkün kılar. Yalnızca böyle bir siyaset Rusya'daki bütün ulusları, bizi çeviren sayısız düşmanlara karşı savaşa yetenekli, büyük ve güçlü bir aile olarak berkitir ve birleştirir. Büyük bir gövde oluşturarak, düşmanlarımızın doğrudan doğruya saldırılarını geri çevirmekle kalmayıp, bundan başka, ortak düşmanlarımızın başvurdukları her türlü oyunlara karşı da güçlü olacağız. Küçük uluslara ilişkin olarak attığımız adımların, tarafımızdan hakkaniyetle değerlendirilmesi ve iyi karşılanması bizi mutlu etmiştir ki, bu birbirini anlama ve güvenin kurulmasına sadece yardım edebilir. Yazınızdan ötürü teşekkürlerimizi ve ülkelerinin bağımsızlığı ve refahı için karşı konmaz bir enerjiyle mücadele eden Türk halkı ve onun hükümetine en içten dileklerimizle bir daha ifade etmemize izin veriniz.

LENİN

N GELİŞMEYİ DONDURAN
SINA ÇEŞİTLİ İLLERDE
AR KANITLAMAKTADIR.

● "SORUNUN KÖKÜNDE PROFESYONEL FUTBOL İŞÇİLERİNİN YAKIN GELECEKTE KENDİ DOĞAL HAKLARINA SAHİP ÇIKMALARINI ÖNLEME ENDİŞESİ YATMAKTADIR. AMA BİLMELİDİRLER Kİ BUNU HİÇBİR GÜÇ ÖNLEYEMEYECEKTİR."

KURTILAR GELİR...

futbolcusu Metin Kurt gazetemizi ziyaret etti.

(Foto: Hüsamettin MOROVA)

ıdoymayan güreşçinin minderden kalkmaz,,

tarafından kamu ve özel sek-

Amerika Türkiye'yi pazarlık

Niçin Türk-Sovyet saldırmazlık paktı?

CHP Manisa Milletvekili Mustafa Ok

unsuru olarak kullanılmak ister

Türkiye jeopolitiği ile Sovyetler Birliği jeopolitiğinin birbirlerine karşı kayıtsız kaldıkları dönem yoktur.

Türkiye'nin güçlü olduğu dönemlerde jeopolitiki ve jeostratejik baskı güneyden kuzeye, Sovyetler Birliği'nin güçlü olduğu dönemlerde de kuzeyden güneye doğru oluşmuş ve gelişmiştir.

Sovyetler Birliği jeopolitiğinin, Pers Hükümdarı Büyük Dâradan başlamak üzere Adolf Hitler'e kadar tarih boyunca batıdan gelen istilâ hareketlerine karşı savunma gücü olmasına karşılık, güneyden gelen saldırılara karşı son derece hassas ve dayanıksız olduğu görülmektedir. Rusya'nın yumuşak karnı güneye dönüktür. Bu nedenle, esas itibarıyla Büyük Petro'nun izlediği sıcak limanlara inme görüşü İkinci Katerine zamanında da önemini ve önceliğini korumuş olmakla beraber, İkinci Katerina'dan sonraki Rus Çarlarında güneyden emin olmak düşüncesinin öncelik kazandığı görülmüştür.

Sovyetler Birliği coğrafyasında, Rus milleti yerine bir başka milletin örneğin, ABD'nin yer aldığı kabul edilse, yani Sovyetler Birliği ile ABD yer değiştirmiş olsalardı, ABD'nin Türkiye ile ilişkilerinin Çarlık Rusyasından ya da Sovyetler Birliği'nden farklı olacağını düşünmek oldukça güçtür.

O halde bu bölümün mantıklı sonucu şöyle görünüyor: Sovyetler Birliği'nin güneyinden emin olması Türk-Sovyet dostluğunun ilk ve vazgeçilmez koşuludur. Bu güveni verecek Türkiye Sovyetlerle dost geçinme olanaklarına sahiptir. Buna karşılık Türkiye'de bağımsızlık, özgürlük, toprak bütünlüğü ve karşılıklı yarar ilkesine riayet edileceğinden ve işlerine karışılmayacağından emin olmak ister. Özet olarak, kuzeyden emin olmak istediğimiz oranda kuzeye güven vermek durumundayız.

TÜRKİYE'Yİ SONUNDA
HANGİ DEVLET FEDAKARLIK
EDERİLİR. PAZARLIK

● "KARŞILIKLI YARAR" İLKESİNİN DENGESİNİ KORUYAMADIĞI YERLERDE NİHAyet BİR TARAFIN ÖDÜN VERMESİ FEDAKARLIK ETMESİ GEREKMEKTEDİR...

● KIBRIS SORUNUNDA BİZİ SOVYETLER'İN TAKINDIĞI TAVIR DEĞİL VE FAKAT SOVYETLER'İN DOGRUDAN MÜDAHALESİNİ İLERİ SÜREREK ABD TEHDİT ETMİŞTİR.

ve bunun detant politikasına ters düşüğünü açıklamaları çok dikkat çekicidir. O halde, detant politikasının bu iki süper devlet arasında "karşılıklı yarar" ilkesine bağlı olduğu gözden uzak tutulmamalıdır.

"Karşılıklı yarar" ilkesinin dengesini koruyamadığı yerlerde nihayet bir tarafın ödün vermesi, fedakârlık etmesi gerekmektedir. Burada, henüz güncelliğini koruyan iki örnek aklımıza geliyor. Mısır Devlet Başkanı'nın son davranışlarını Sovyetlerin mesele yapmamasına karşılık, Birleşik Amerika'da Angola'da Sovyetlerin

ve jeostratejik gerçek odur ki, Birleşik Amerika Türkiye'yi böyle bir durum için pazarlık unsuru olarak kullanmak isteyebilir.

Tarih boyunca Boğazlar üzerinde yapılan pazarlıklar buntı yalanlamıyor. Kennedy ile Kruçef arasındaki pazarlıklar bunu yalanlamıyor.

KIBRIS SORUNUNDA SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN TUTUMU NE OLMUŞTUR?

Çok dikkat çekicidir ki, Kıbrıs sorusunda bizi Sovyetler Birliği'nin takındığı tavır değil ve fakat, Sovyetler Birliği'nin doğru-

Samsun darbesine karşı Ecevit Hükümetinin gerçekleştirdiği Kıbrıs Harekâtı genellikle Moskova'dan destek görmüştür.

Sonradan Sovyetler Birliği, Kıbrıs sorununun Güvenlik Konseyi'ndeki büyük devletlerin de katılacakları genişletilmiş bir konferansta görüşülmesini istemiş, ancak, Türkiye'nin ve NATO ülkelerinin olumlu karşılamaması üzerine bu isteminde ısrar etmemiştir.

29 Aralık 1975 tarihinde yayınlanan Türk-Sovyet ortak bildirisinde Kıbrıs sorunu şöyle dile getirilmiştir.

"Hükümet Başkanları, Kıbrıs meselesi konusunda fikir teatisinde bulunmuşlar ve bu soruna ilgili görüşlerini ifade etmişlerdir. Taraflar, Kıbrıs meselesinin, barışçı yoldan ve müzakere ile Kıbrıs'ın egemenliğine, bağımsızlığına, toprak bütünlüğüne ve bağlantısızlığına saygı esaslarına ve Ada'da yaşayan Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rumların meşru haklarına ve menfaatlerine uygun olacak barış ve tam güvenlik içinde yaşama larını sağlayacak bir şekilde çözümlenmesinin gerekli olduğu kanısındadırlar."

SALDIRMAZLIK ANDLAŞMASI İÇİN ZAMAN UYGUN MUDUR?

Aşağıda belirtilen nedenlerle, Türk-Sovyet saldırılmazlık Andlaşmasının yapılması için zamanın uygun olduğu kanısındayım.

● Önümüzde bir F. Almanya-Sovyetler Birliği Saldırmazlık Andlaşması örneği var.

● NATO kendi iç sorunlarını çözüme bağlama gücünü kaybetmiştir. (Türkiye-Yunanistan, Birleşik Amerika-Türkiye, İngiltere-İzlanda) arasındaki sorunlarda olduğu gibi).

● NATO'da "esnek karşılık" stratejisinin benimsenmesi kanat ülkelerdeki riski arttırmıştır. (NATO Başkomutanı Haig'in konuşmasında belirttiği gibi)

● NATO askerî kanadında çözümler başlamıştır. (Fransa, Yunanistan)

● NATO Genel Sekreteri üyelerinin iç işlerine ideolojik bir yaklaşım ile karışmaya başlamış-

15 ülke
NATO
Konseyi

OSLO (A.A.)—Kuzey Atlantik İttifakı (NATO) Dışişleri Bakanlarının iki gün sürecek olan ilkbahar toplantısı bugün Norveç'in başkenti Oslo 'da başlayacaktır. 15 müttefik ülkenin dışişleri bakanlarının, özellikle, Doğu ile Batı arasındaki "Detento" siyasetinin işleyip işlemediği üzerinde durmaları beklenmektedir.

İyi haber alan kaynaklara göre, Konseyin, Sovyetler Birliği'nden ve Varşova Paktı ülkelerinden askerî güçlerini arttırmaktan vaz geçmeleri hususunda çağrıda bulunması beklenmektedir. Aynı kaynaklara göre, konferans sonunda yayınlanacak olan bildiriye, Varşova

**Kıbrıs'lı Rumlar
Türkiye'yi yine
Birleşmiş
Milletlere
şikâyet etti**

● RUMLARIN TÜRK BÖLGESİNDE ZORLA ÇIKARTILDIKLARI İLERİ SÜRÜLDÜ.

NEWYORK (A.A.) — Kıbrıs Rum yönetiminin Birleşmiş Milletlerdeki mashaletgüzarı Andreas Yakovides, Genel Sekreter Kurt Waldheim'den ve Güvenlik Konseyi'nden, Kıbrıs Türk Federe Devleti topraklarından "Rumların zorla çıkarılmasını önlemek için tedbir alınmasını" istemiştir.

Yakovides, Genel Sekreter Waldheim'e gönderdiği ve bir Güvenlik Konseyi belgesi olarak üyelere dağıtılmasını istediği mektubunda, 1974 yılında Kıbrıs barış hareketinin tamamlanmasından sonra Türk bölgesinde kalan Rum sayısının 14.000 olduğunu bugün ise bu sayının 7.783'e düştüğünü bildirmiş ve Türklerin, Rumları zorla Güneye gönderdiklerini iddia etmiştir.

Mektupta, Türk Silâhlı Kuvvetleri'nin, önce Girne bölgesindeki Rumları sistemli bir şekilde

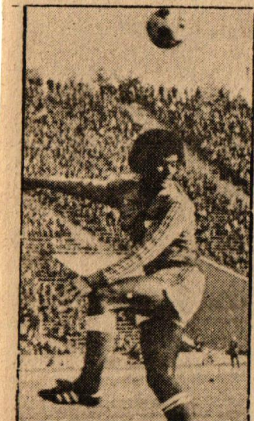
UNUTAMIYOR

Fransa'da 1976'da yılın sporcusu seçilen 21 yaşındaki St. Etienne'li Dominique Rocheteau...

ŞÖHRETİ ANTRENÖR STEFAN KOVAKS'IN FRANSA MİLLİ TAKIMINI ÇALIŞTIRIRKEN OLUŞTURDUĞU ALT YAPI İLE BAŞLAYAN GELİŞİM, ÜLKEDEKİ TÜM TEKNİK YÖNETİCİLERE BİR İŞİK OLDU. BUGÜN AVRUPA'NIN SAYILI FUTBOL YILDIZLARI ARASINA GİREN ROCHETEAN SYNAEGHEL, LOPEZ VE JANVION İŞTE BU GELİŞİMİN İLK ÖNCÜLERİ..

BERİ SE-
NSA LIG
DEFA DA
NI KAZA-
NE 'NİN
EM VERE-
UTBOLUN-
EVİRİM, BİR-
PLERİNDE
RA GÖZLE-
Nİ SAĞLA-

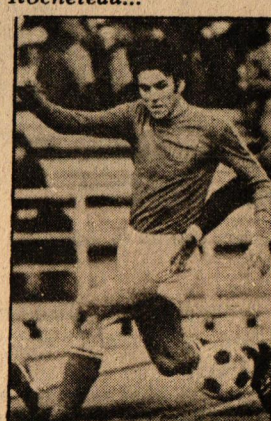
Büyük ümit, Etienne'li defans elemanı 23 yaşındaki Gerard Janvion...

Etienne ve Milli Takımın dinamosu 22 yaşındaki Christian Lopez...

Saint Etienne'nin 23 yaşındaki as elemanı Christian Lopez...

Patrick Battiston, Metz takımının 18 yaşındaki futbolcusu...

Antrenör Soyuer'e göre gençlerimiz iyi yolda

MACARİSTAN'DA YAPILACAK AVRUPA ŞAMPİYONASI FİNALLERİNE KATILACAK GENÇ MİLLİ FUTBOL TAKIMIMIZ BUGÜN ANKARA'DA ROMANYA İLE İKİ GÜN ÖNCEKİ 1-1'LİK ÖZEL MAÇIN RÖVANŞINI OYNAYACAKTIR.

Genç Milli Futbol Takımı Antrenörü Zeynel Soyuer "Gelecek yıllar için düşündüğümüz gençlerimiz Romanya önünde ortaya koydukları futbolun ile başarılı olmuşlardır" demiş ve tabana dönük çalışmalar sonucunda iyi bir Genç Milli Takım kurduklarını ifade ederek şun-

sıdır. Gelecekte (A) Milli Takımımızın iskeletini teşkil edecek gençlerimizden çok ümitliyim. Yeni kadronun önümüzdeki günlerde B. Almanya'da yapılacak turnuvada da iyi sonuçla alacağına inanıyorum."

ROMANYA İLE RÖVANŞ

Niçin Türk-Sovyet saldırılmazlık paktı?

CHP Manisa Milletvekili Mustafa Ok

Atatürk Türk-Sovyet dostluğu için 1935'te "Yalnız hayır ve fayda getirir,, dedi

KOSİĞİN: "TÜRKİYE İLE İLİŞKİLERİMİZİ ÖYLE KURMAK İSTİYORUZ Kİ, BU İLİŞKİLER AVRUPA VE ASYA'DA BARİŞ VE GÜVENLİĞİN DAHA ETKİLİ DAHA UZUN SÜRELİ ETKENİ OLSUN, BİZ BUNU GERÇEK VE ERİŞİLEBİLİR BİR HEDEF SAYMAKTAYIZ. BUNUN İÇİN LENİN VE KEMAL ATATÜRK'ÜN İKİ ÜLKE ARASINDA TEMELİNİ ATMİŞ ODUKLARI BARİŞ, DOSTLUK VE İYİ KOMŞULUK İLKELERİNE BAĞLI KALMAK OLMALIDIR."

Johnson'un anlarında belirttiği ve Nixon ile Brejnev'in imzaladıkları ilkelerde yer almış olduğu üzere, karşılıklı meşru menfaatlardan zorla vazgeçirme sözkonusu olmadığına göre, Ortadoğu, Akdeniz ve Afrika'da iki süper devletin "karşılıklı yarar" ilkesine dayanarak Angola ve Mısır olaylarında olduğu gibi yeni ayarlamalara gitmesi mümkündür.

* Bu olaylar öncesinde durumumuzu güçlendiren ve üzerimizdeki gizli pazarlık ve sırtımızdan taviz olasılıklarını azaltan önlemleri almakta yarar vardır.

* Birleşik Amerika Dışişleri Bakanı Kissinger ve Başkan Ford'un, Petrol İhraç Eden Ülkelerin önceki kararlarına karşı, aldıkları durum ve Ortadoğu'da Petrol İhraç Eden Ülkelere karşı bir askeri müdahalede bulunabileceklerine ilişkin demeçleri Ortadoğu'daki siyasal bunalıma yeni boyutlar getirmiştir.

Ortadoğu'daki olayların kazandıdığı yeni siyasal boyutlar hakkında bir fikir vermek üzere, ilgili haberleri ve olasılıkları gazete başlıkları halinde kısaca buraya almakta yarar görüyoruz:

* 6 Aralık 1968 - Milliyet: "Rusya, Ortadoğu'yu kendi güvenlik alanı ilan etti."

* 11 Aralık 1968 - Milliyet: "Ortadoğu Birleşik Amerika'nın ulusal çıkar bölgesidir."

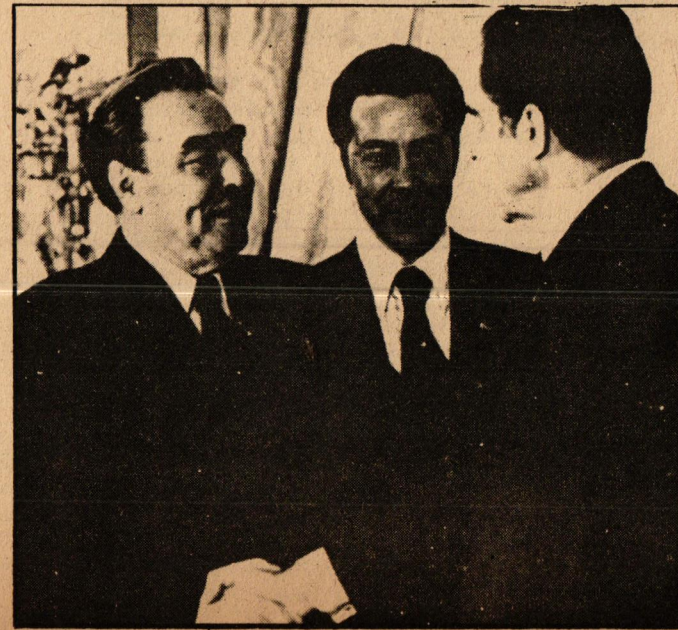
* 25 Kasım 1968 - Milliyet: "Churchill, dünyanın paylaşılacağını söylüyor."

* 8 Ocak 1974 - Milliyet: ABD Savunma Bakanı "Petrol ambarı gösu nedeni ile kamuoyu bizi kuvvet kullanmaya zorlayabilir."

* 26 Kasım 1974 - Milliyet: CIA Başkanı: "ABD, çıkarları açısından gerekli görürse, dünyanın

güvendiklerini bütün dünyaya göstermektedirler. Son günlerde Boğazlar meselesini ortaya koyduğumuz zaman, Sovyetlerin, bizim tezimizdeki doğruluğu ve haklılığı bildirmiş olmaları, Türk ulusunda yeniden derin dostluk duyguları uyandırmıştır.

Türk-Sovyet ilişkilerindeki zor günlerin ve güçlüklerin bulunduğunu belirttikten sonra, Sovyetler Birliği doğu halkları ile özellikle komşu ülkelerle dostluk ilişkileri kurmağa çok önem veren Lenin'in ilkelerini gerçekleştirmektedirler. İlgili hükümetler tarafından

İki süper devlet her türlü mücadelenin dışında birbirlerine dost görünmeyi başarıyorlar. Brejnev Amerika'yı ziyaretinde Nixon'a dostluk eli uzatıyor.

Türk-Sovyet dostluğu arası ulusal barış için şimdiye kadar yalnız hayır ve fayda getirmiştir. Bundan sonra da yalnız hayırlı ve faydalı olacaktır."

Kanımca, bu sözlerin 41 yıl önce bir CHP Büyük Kurultayında söylenmiş olması, bu günkü müzakereleri daha anlamlı bir hale

yapılan yapıcı işbirliği sayesinde, Sovyetler Birliği, İran ve Türkiye ile olan ilişkilerini iyi komşuluğun ve karşılıklı yararlı işbirliğinin gerçekleşmesini başardı, demiş ve Sovyetlerin, özellikle, Türkiye ve İranla ilişkilerini geliştirmek için herşeyi yapacağını be-
vân etmiştir."

Kıbrıs'taki Barış Gücünün görevi 15 haziranda bitiyor

* MAKARİOS TÜRKLERİ ANLAMLI ÖNERİLER YAPMAK VE TOPLUMLARARASI GÖRÜŞMELERİ SÜRÜNCEMEDE BIRAKMAKLA SUÇLUYOR...

LEFKOŞE (AA) — Kıbrıs'taki BM Barış Gücünün görev süresi 15 Haziran'da sona erecektir.

Lefkoşe'deki diplomatik kaynaklar, Kıbrıs Rum yönetiminin, Barış Gücünün görev süresinin yeni bir dönem için

uzatılmasından yana olduğunu bildirmektedirler.

Barış Gücünün görev süresinin uzatılması konusu, BM Güvenlik Konseyi'nin 15 Haziran'dan önce yapacağı toplantıda ele alınacak ve karara bağlanacaktır.

Bu toplantıda, Kıbrıs'taki son durum bir kere daha gözden geçirilecek, bu arada, yeniden çıkmaza girmiş görünen toplumlara görüşmeler konusu üzerinde durulacaktır.

Güvenlik Konseyi toplantısında hazır bulunmak üzere, BM Genel Sekreterinin Kıbrıs'taki özel temsilcisi Perez de Cuellar da hafta içinde New-York'a gidecektir.

Angola Portekiz ile diplomatik ilişkiyi kesti

LİZBON (THA) — Angola'daki Marksist Hükümetin Portekiz ile ilişkilerini kestiği bir Dışişleri Bakanlığı yetkilisi tarafından açıklanmıştır.

Bir Portekiz yetkilisi, "Angola ile Portekiz arasındaki diplomatik ilişkiler kesilmiştir. Portekiz Hükümeti Angola'nın bu kararına çok şaşırmıştır. Angola Halk Cumhuriyetinin bu tutumunu üzüntü ile karşılıyor ve ilişkilerin kesilmesi için bir neden bulamıyoruz" demiştir.

Sözcü, Portekiz Hükümetinin iki ülke arasında normal ilişkilerin yeniden başlaması için Angola ile görüşmeler yapılmasına çalıştığını sözlerine eklemiştir.

Kıbrıs'taki gözlemler, Cuellar'ın son haftalar içinde, yeni Türk temsilcisi Ümit Süleyman'la Rum temsilcisi Papadopolos'u bir araya getirmek için çaba harcadığını fakat, başarılı olmadığını bildirmektedir.

Öte yandan Başpiskopos Makarios, İsveç'in yeni Lefkoşe elçisinin güven mektubunu sunma töreninde yaptığı konuşmada Türk tarafını, "anlamlı öneriler" yapmamak ve bu suretle toplumlara görüşmeleri sürüncemede bırakmakla suçlamıştır. Makarios Türklerin özellikle toprak tavizleri konusunda öneri getirmediklerini söylemiştir.

T.C. EYÜP İCRA DAİRESİ GAYRİ MENKUL SATIŞ İLANI EYÜP İCRA MEMURLUĞUNDAN

Dosya No: 1975.1033.

Bir Borçtan dolayı İpotekli olup satılarak paraya çevrilmesine karar verilen. Bayrampaşa Murat mahallesi ereğli sokak No: 15 de pafta 5. parsel 9279, parsel sayılı 176 M2 İlik arsanın tamamı eyüp icra dairesinde açık artırma suretiyle satılarak paraya çevrilecektir.

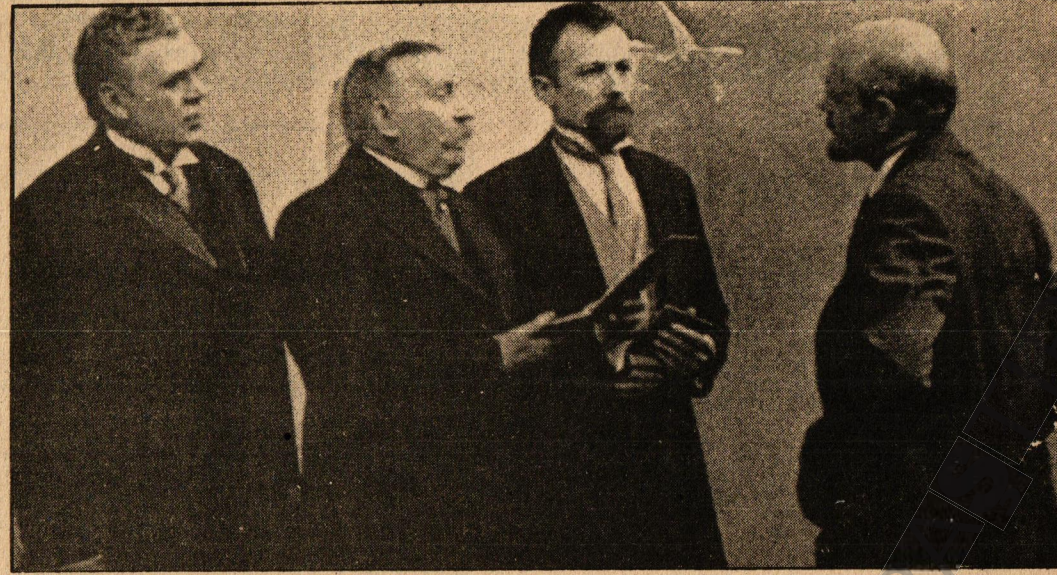
GAYRİ MENKULÜN TAPU KAYDI
Eyüp tapu sicil muhafızlığının 1.12.1975 tarih ve 1975/3769 yönlü sayılı yazısında: Sağmalcılar yeni açılan yol mevkil 5 pafta 9279 parsilde bulunan 176 metrekil arsanın tamamı.

İMAR DURUMU:
Bayrampaşa belediye fen işleri şefliğinin 11.3.1976 tarih, ve 1818 sayılı İmar durumunda bu parselin 26.12.1972 tarih ve 1/2000 ölçekli İmar planına tabi olarak İskan sahasında bulunduğu İnşaat nizamının bitişik olduğu,

GAYRİ MENKULÜN BU GÜNÜK DURUMU:
Gayri menkulün bu günkü durumu: Gayri menkulün üzerinde her bir katı 90 nar M2 olan üç katlı bir bina mevcuttur. Her katta bir sofa, etrafında dizilili üç oda bir mutfak vardır. Merdiven sahanlığı üzerinde 120, X 1.00 M.İlik minimum ölçüde bir tuvalet mevcuttur. binanın odaları tahta kaplamalı sofalı şaptr. merdivenleri dışarda dökmeye olup yerine konmuştur. binanın çatısı marsilya tipi kiremitle yapılmış oturma çatıdır. Binanın yapı sistemi betonarme karkastır. Binanın dış kısmı tek katlı kaba sıva ile kaplıdır.
GAYRİ MENKULÜN DEĞERİ:

ATATÜRK VE LENİN ARASINDAKİ YAZIŞMALAR

● ÇİÇERİN TÜRK HÜKÜMETİNE YAZDIĞI BİR MEKTUPTA ŞÖYLE DİYORDU: "SOVYET HÜKÜMETİ, TÜRK HALKININ BAĞIMSIZLIĞI İÇİN SÜRDÜRDÜĞÜ MÜCADELESİNİ EN CANLI İLGİYLE İZLEMekte OLUP TÜRKİYE İÇİN BU GÜÇ GÜNLERDE TÜRK VE RUS HALKLARINI BAĞLAYACAK DOSTLUĞUN SAĞLAM TEMELLERİNİ ATMAKTA OLDUĞUNDAN ÖTÜRÜ MUTLUDUR."

● "YOLDAŞ BAYBUT ŞAH-TAHTİNSKİ BOLVEŞİKLERLE MÜSLÜMANLAR ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÜÇLENDİRMEK İÇİN YAPTIĞINIZ ÇALIŞMALAR BİZE ANLATTI. AVRUPA PROLETARYASI İLE KÖLELEŞTİRİLMİŞ SÖMÜRGE HALKLARININ NE DENLİ ÖNEMLİ BİR GEREKSİNME OLDUĞUNU BİLEREK BU ÇABALARDAN ÖTÜRÜ SİZE İÇTENLİKLE TEŞEKKÜR EDERİM."

Atatürk eşi Latife Hanım ile bir gezin-
te görülüyor.

Türk-Sovyet ilişkileri

Fuat Bayramoğlu

Bugün, TBMM Hükümeti ile Rusya Şuraları Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti arasında Moskova'da imzalanan 16 Mart 1921 tarihli Dostluk Anlaşmasının 50. yıldönümünü kutluyoruz.

16 Mart 1921 anlaşması, Türkiye ve Sovyetler Birliği için, birçok bakımdan büyük önemi ve tarihi değeri haiz bir vesikadır.

Bu anlaşmanın imzalandığı devrede, Türk Ulusunun ve Sovyet Halklarının karşı karşıya oldukları güçlükler ve tehlikeler, Türkiye'nin ve Sovyet Rusya'nın içinden geçtikleri bâdireler hep malûmumuzdur. Bunlar tarihin sayfalarna geçmiş bulunuyor. Ayrıca tafsili konumuzun dışında kalır. Ancak, şunu belirtmek isterim ki, Türk-Sovyet Dostluk Anlaşması, iki genç devletin, kötü günler içinde, kader ve menfaat birliği yapmalarının, birbirlerine dostluk ellerini uzatmalarının ifadesi ve sembolü olmuştur.

1921 Moskova Anlaşmasının taşıdığı tarihi ve manevi değer buradan, Türk-Rus ilişkilerine getirdiği mahiyet değişikliğinden ileri gelir.

16 Mart 1921 Anlaşmasıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti ile Rusya Şuraları Federatif Sos-

la müteahhas olarak bir Dostluk ve Kardeşlik Anlaşması aktine karar vermiş ve bu hususta temsilcilerini tayin etmişlerdir."

Bu anlaşma, vasi ve cihanşümül prensipler tespit etmiştir. Dördüncü Maddesinde, "Akit taraflar Doğu Milletlerinin özgürlük ve bağımsızlığa olan haklarını ve arzu ettikleri Hükümet şekli ile idare olunmak selahiyetlerini resmen tasdik ve teyid ederler" denir.

Müteakip maddelerde kapitülasyonların kaldırılmış olduğu ilân edilmekte, iki devlet tebasının birbirlerinin ülkesinde en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden faydalanacakları belirtilmektedir.

16 Mart 1921 Anlaşmasının Birinci Maddesi ile "akit taraflardan her biri taraflardan diğerine tahmil olunmak istenilen barış anlaşması veya diğer bir devletlerarası senedi tanımadığını esas olarak kabul eder. Rusya Şuraları Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti halen Büyük Millet Meclisi tarafından temsil edilmekte olan Türkiye Milli Hükümeti tarafından tanınmamış Türkiye'ye ait hiç bir devletlerarası senedi tanınamayı kabul eder. İşbu anlaşmada mezkur "Türkiye" tabiri ile 28 Ocak 1336 (1920)'de İstanbul'da toplanan Mebusan Meclisi tarafından tanzim ve bîcümle devletlerle basma tevdi olunan Misakı Milli'nin ihtiva ettiği arazi kastedilir" denmiştir. Bu suretle, Sovyet Rusya Misakı Milli

● ATATÜRK VE LENİN TARAFINDAN TEMELLERİ ATILMIŞ OLAN TÜRK-SOVYET DOSTLUK VE İYİ KOMŞULUK İLİŞKİLERİNİN İHYASI, BU İLİŞKİLERİN KARŞILIKLI SAYGI VE GÜVEN HAVASI İÇİNDE, BAĞIMSIZLIK, EGEMENLİK, TOPRAK BÜTÜNLÜĞÜ, HAK EŞİTLİĞİ TÜRK VE SOVYET HÜKÜMETLERİNİN HEDEFİ OLMUŞTUR.

yalist Cumhuriyeti Hükümeti, ulusların bağımsızlık ve kendi mukadderatlarını bizzat tayin etmeleri haklarına olan inanç ve saygılarını teyid ve karşılıklı menfaatlere dayanan samimi ve devamlı ilişkiler kurmak arzularını ishar etmişlerdir. O güne kadar devletlerarası ilişkilerde pek nadiren atıfta bulunulmuş olan, fakat Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Rusya'nın daha o zamandan müştereken inanıp paylaştıkları prensiplerden esinlenen 16 Mart 1921 lerimizin arasında samimi dostluk ve iyi komşuluk ilişkilerinin kurulmasına ve gelişmesine esas olmuştur.

Geçektken de anlaşmanın girişinde şöyle deniliyor: "Milletlerin kardeşliği esasını ve kendi mukadderatını serbestçe tayin etmek hakkını tanımakta birleşen Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti ile Rusya Şuraları Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti genişleme ve istila siyasetine karşı olan mücahedelerindeki tesanüdlerini ve iki milletten birinin karşılaşıacağı güçlüğü diğerinin vaziyetini de vahim kılacağına müşahade ederek aralarında daima dostça ilişkilerin ve her iki milletin karşılıklı menfaatlerine dayanan devamlı dostluk bağlarının mevcut olmasını görmek arzusuy-

1920'de Sovyetlerle yoğun yazışmalar yapıldı

Türkkaya
ATAÖV

● MUSTAFA KEMAL HALK KOMİSERİ ÇİÇERİN'E HITAP EDEN 29 KASIM 1920 TARİHLİ MEKTUBUNDA TÜRKİYE'NİN "BATI EMPERYALİSTLERİ KOALİSYONUNA KARŞI YÜRÜTTÜĞÜ MÜCADELENİN" SOVYETLERCE DOĞRU DEĞERLENDİRİLİŞİNDEN ÖTÜRÜ TEŞEKKÜR ETTİ.

olup, Türkiye için bu güç günlerde Türk ve Rus halklarını bağlayacak dostluğun sağlam temellerini atmakta olduğundan ötürü mutludur.

"Büyük Millet Meclisi'nin Sayın Başkanı, size bunu bildirirken, İşçiler ve Köylüler Federatif Cumhuriyeti halkı adına, Türkiye'nin halkına bağımsızlık mücadelesinde başarı dilemekle şeref duyarım."

Dış İşleri Bakanı Bekir Sami Bey'in başkanlığındaki ilk Türk heyeti 19 Temmuz 1920'de Moskova'ya vardı. Lenin heyeti 14 Ağustos'ta kabul etti ve konuklarına Sovyetler'in dış politikasını, Doğu halkları ve ulusal kurtuluş mücadelelerine ilişkin tutumunu anlattı. 4 Ekim 1920'de Ankara'ya varan bir Sovyet heyetinin gelişi ve bu olayın Ekim Devriminin üçüncü yıldönümüne rastlayışı nedeniyle Ankara'nın bazı yerlerinde törenler yapıldı.

ÇİÇERİN'E VE STALİN'E MEKTUPLAR

iki yeni hükümet arasında ve en yüksek düzeyde ilişkilerin kurulması ve bir dostluk anlaşmasının imzalanması yönünde yazışmalar sürmekteydi. Mustafa Kemal, Dış İşleri Komiseri Çiçerin'e hitab eden 29 Kasım 1920 tarihli

mektubunda Türkiye'nin "Batı emperyalistleri koalisyonuna karşı yürüttüğü mücadelenin" Sovyetlerce doğru değerlendirilişinden ötürü teşekkür ediyor, Rus halkını "kendi boyunduruğunu kırıp atmamakla yetinmeyip, iki yıldanberi bütün dünyayı kurtarmak için misli görülmemiş bir mücadeleye girişmiş olmakla" niteliyor ve şöyle devam ediyordu:

Gene Mustafa Kemal bu kez Stalin'e hitab eden 14 Aralık 1920'de yazdığı mektupta, şunları söylemekteydi:

"Yoldaş Baybut Şahantinski Bolşeviklerle Müslümanlar arasındaki ilişkileri güçlendirmek için yaptığımız çalışmaları bize anlattı. Avrupa proletaryası ile köleleştirilmiş sömürge halklarının ortak düşmana karşı savaşmalarının ne denli önemli bir gereksinme olduğunu bilerek, bu tabakalar içinde birlik düşüncesini yayma için gösterdiğiniz çabalardan ötürü size içtenlikle teşekkür ederim.

"Yeryüzü sömürücüleri, bugün maalesef yapabildiklerinin aksine, bu iki grup emekçiyi siyasal ve

ekonomik bakımlardan karşı karşıya getiremediği gün, hükümlerini son bulacaktır. Kuşku yok ki, Müslüman halklara karşı izlemekte olduğunuz liberal siyaset olumlu sonuçlar doğuracak, Rusya ortak düşmanlarımızın aramıza serpmekte oldukları bütün anlaşmazlıkları ortadan kaldıracak ve kapitalizmin yok edilmesi için zorunlu olarak Batı emperyalizmini yıkmayı başaracaktır.

"Bu umud içinde, sayın Yoldaş, içtenlikle, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemâl"

Bu yazışmalar arasında Ankara Hükümeti Rus Sovyet Hükümetiyle diplomatik bir görüşme istemiş, Çiçerin de 9 Aralık 1920 tarihli mektubuyla bu görüşmenin "Bir an önce" yapılmasını istemişti. Çiçerin, Türk ve Sovyet Rusya Hükümetlerinden başka, Azerbeycan ve Ermenistan Sovyet Hükümetlerinin de katılacağı Moskova Konferansının "Doğu'yu Avrupa militarizminden kurtarmakta" önemli bir katkısı olacağını belirtiyordu. Gene Çiçerin'in on gün sonraki mektubu Sovyetler'in bu görüşmelere büyük önem verdiklerini, bu nedenle kalabalık ve önde gelen kişilerden kurulu bir heyete bizzat Dış İşleri Komiserinin başkanlık etmekte olduğunu, gene bu nedenle

DEVAMI VAR

Atatürk ve Lenin tarafından temelleri atılmış olan Türk-Sovyet dostluk ve iyi komşuluk ilişkilerinin ihyası, bu ilişkilerin karşılıklı saygı ve güven havası içinde, bağımsızlık, egemenlik, toprak bütünlüğü, hak eşitliği ve içişlerine karışmama prensiplerine müsteniden geliştirilmesi artık uzunca denebilecek bir süredir Türk ve Sovyet Hükümetlerinin uğrunda devamlı ve samimi gayretler sarfettikleri bir hedef olmuştur. Bu gayretlerin olumlu sonuçlarının yavaş yavaş ortaya çıktığını memnunlukla müşahade etmekteyiz. Siyasi ilişkilerimize hakim olan karşılıklı anlayış havasına paralel olarak, son yıllarda her alandaki ilişkilerimizin kaydettiği gelişmeler malumdur. Ticari mübadeleler altı misline yakın artış kaydetmiş, 25 Mart 1967 anlaşmasıyla ekonomik alanda her iki tarafa faydalı bir işbirliğinin temelleri atılmış, ticari ilişki ve mübadelelerimizin gelişmesine katkıda bulunacak Kara Nakliyat Anlaşması aktedilmiş, nihayet Türk-Sovyet sınırının yeniden işaretlenmesi çalışmaları nihai safhasına ulaşmıştır. Bunları başka ve müsbet gelişmeler izleyecektir.

Bu vesileyle, şu hususu bir kere daha belirtmek isterim ki, Türkiye Cumhuriyetinin dış politikası, Türkiye'nin güvenlik ve milli menfaatlerinin teminat altına alınması, bölgemizde ve bütün dünyada barış ve güvenliğin tesis ve idamesi amaçlarına yönelmiştir. Türkiye bu amaçlar çerçevesinde bütün komşularıyla ve bu arada özellikle Sovyetler Birliği ile samimi dostluk ve iyi komşuluk ilişkileri kurup geliştirmeye önem vermiş, bu uğurda büyük gayretler sarfetmiş ve bunda büyük ölçüde başarı da sağlamıştır.

Bu tören münasebetiyle Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında dostluk ve iyi komşuluk ilişkilerinin gelişmesine temel olan 16 Mart 1921 tarihli Moskova Anlaşmasını her iki Hükümet adına müzakere eden ve imzalayan muhterem zevatın mümtaz hatıralarını huzurunuzda saygı ile anmak isterim.

● Sayın Fuat Bayramoğlu'nun Moskova'da büyükelçiliği sırasında, 16 Mart 1971'de Sovyet Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsünde yaptığı konuşmadır.

Uluslar Kupası'nda Finalistler bugün oynuyor

K MAÇLAR

HOLLANDA
BİRLİĞİ-ÇEKOSLO-

- YUGOSLAVYA

ALMANYA - İSPANYA,
stadında oynanacak
Avrupa Uluslar Kupası
televizyon saat 18.00'den
yayınlayacak.

Hollanda'nın Dünyaca ünlü futbolcusu Johann Cruyff

kazanan Hollanda'nın, Cruyff ve Neeskens'li kadrosuyla bu kezde başarılı sonuç alacağı sanılmakta. Büyük gol avara-ji Hollanda'yı şimdiden yarı finalist yapmış bir durumda. Kiev'de ise Sovyetler Birliği-Çekoslavakya mücadelesi var. 1975 yılının Avrupa'da en başarılı takımı seçilen Sovyetler, İzmir'de Milli takımınız önünde aldığı yenilgiden sonra bir daha toparlanamamış ve peşi sıra kötü sonuçlar almıştı. Çekoslavakya ile deplasmanda yaptığı ilk maçı 2-0 kaybeden Sovyet takımının bu kezde işi birhayli zor gözükmekte. Çekoslavakya 1976'da gençlerden oluşturduğu kadrosuyla birhayli başarılı.

Günün en zorlu mücadelesi Münih'de Federal Almanya ile İspanya Milli takımları arasında olacak. İspanya'da yapılan ilk karşılaşmada ev sahibi ekip umduğunu bulamamış ve avantajını kaybetmişti. Tekrar eski büyük günlerini yaşayan Federal Alman Milli takımı karşılaşmanın mutlak favorisi olarak gözükmekte.

Avrupa Uluslar Kupası'ndaki günün bu nefis karşılaşmasını Televizyon saat 18.00'den itibaren naklen yayımlayacaktır.

Fransa'ya gidecek yüzücüler belli oldu

ANKARA (THA)—Fransa'da 23-26 Haziran günlerinde yapılacak Uluslararası Okullar Şampiyonası'na katılacak yüzücülerimiz açıklanmıştır.

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın açıklamasında, kız ve erkek yüzmeye takımlarının, bundan bir süre önce İzmir'de yapılan seçme müsabakalarında en iyi dereceleri alan sporculardan meydana geldiği kaydedilmiştir.

Aynı açıklamada, ayrıca, İzmir'deki seçme müsabakalarına

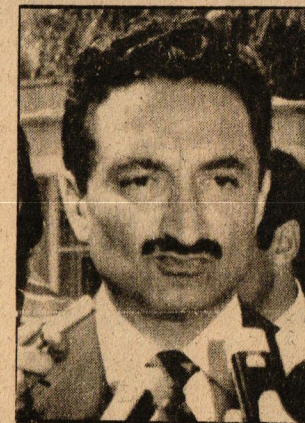
Kızlar: Bahar Çaymaz, Lâle Gökoğlu, Elvin Karagözcük, Neval Özbek, Özlem Babaç, Nil Jones, Şükrü Gür (İzmir), Gül Demircioğlu, Suzan Köhle, Ayşegül Aren, Esra Şeniz, Güllüzar Cepoğlu (İstanbul).

**Hüseyin:
Gelecek yıl
yine Trabzon**

Niçin Türk-Sovyet saldırmazlık paktı?

CHP Manisa Milletvekili Mustafa Ok

Ecevit, NATO'dan
ayrı bir ulusal
savunma kavramı
oluşturmamız
gereğini her zaman belirtir

● TÜRK-SOYVET İLİŞKİLERİ, ÖN YARGILARDAN ARINMIŞ, GERÇEKÇİ, ULUSAL ÇIKARLAR VE KARŞILIKLI YARAR AÇISINDAN ELE ALINARAK BİR DOSTLUK VE İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI YAPILMALIDIR.

* Birleşik Amerika ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkiler, NATO ve VARŞOVA ittifaklarının çıkar düzeylerini ve hacimlerini aşan bir görünüme girmiştir.

* Sovyetler Birliği ile "Karşılıklı Yarar" dengesinin bozulması halinde Birleşik Amerika'nın Türkiye'yi pazarlık konusu yapabileceği kuşkusu Türk kamuoyunda yer etmeye başlamıştır.

* Sovyetler Birliği'nin yumuşak karnına Türkiye'den vurulur. Bu nedenle, Sovyetler Birliği güneyinden emin olmak ister. Bu güveni verecek Türkiye'ye karşı, Sovyetler Birliği'nin düşmanlık beslemesi gereksizdir ve anlamsızdır.

* 1972 yılında, Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında imzalanan "İyi komşuluk ilişkileri ilkelere" ilişkilerin karşılıklı ve dengeli bir iyi niyete dayandırılabilmesini göstermiştir.

* Ortadoğunun henüz istikrara ve barışa kavuşmamış olması ile, Ortadoğunun petrol ihrac eden ülkelerine karşı Birleşik Amerika Dışişleri Bakanı Kissinger ve Başkan Ford'un bir petrol ambargosu halinde askeri müdahalede bulunabilecekleri hususundaki açıklamaları anımsanır, Ortadoğu'daki siyasal sorunların yeni ve önemli boyutlara taşınması beklenmektedir.

CHP GENEL BAŞKANI
SAYIN ECEVİT'İN
KONUŞMASI

Her zaman belirttiğim gibi dış politikada uygulama, ayrıntılar, usul ve zamanlama en esas kadar önemlidir.

Şimdi biz iktidar değiliz, muhalefetteyiz ve Sayın OK'un önerisini benimseyecek olursak, bir büyük devletle saldırmazlık da kapsayan ayrıntılı bir anlaşma imzalanması için bir girişimde bulunmamız isteniyor. Saldırmazlık paktlarının muhalefet tarafından parlamentolara getirilmesinin adet olduğunu sanmıyorum.

Onun içindir ki, Sayın İnönü, Sayın Mustafa OK'un da burada bir konuşmasında belirttiği gibi, Türkiye'nin daha kendine yeterli, daha bağımsız bir dış politika izlemesi yolunda 1964'ten itibaren adımlar atarken ve bu konuda belli ilkeler halinde önerilerde bulunurken, daima bir muhalefet partisi olarak, bir muhalefet partisinin lideri olarak ayrıntılara girmekten kaçınmıştır. Bizzat Sayın OK'un da burada tarihini vererek hatırlattıkları gibi, 1970 yılında kendisi ile birlikte Sayın İnönü'nün evinde bu konuyu görüştüğümüzde ve Sayın OK biraz önce burada yaptığı öneriyi Sayın İnönü'ye gene belgeleri ile, kanıtları ile sunduğunda, Sayın İnönü, Sayın OK'a, arkadaşımızın biraz ön-

daşlarıyla birlikte (ki, Sayın OK'ta bunlardan biri idi) çok cesaretili adımlar atmışızdır. Bunu Türk Ulusu ve bütün dünya kabul etmiştir. Amma bu cesaretili adımları atarken de, o adımların muhtemel sonuçlarını birkaç aşama sonrasına kadar düşünen bir satranç oyuncusu gibi hesaplamışızdır, kelimeleri seçmişizdir. Yan tedbirlerini, destekleyici tedbirlerini, dengeleyici tedbirlerini almışızdır ve o şekilde o adımları atmışızdır. Öyle sanıyorum ki, bu konularda ancak cesaretili dikkatin bir araya gelmesi halinde başarılı ve etkin bir dış politika yürütülebilir.

NATO'dan ayrı bir ulusal savunma kavramı oluşturmamız gerektiğini uzun süredir ısrarla belirtirken de, aynı ihtiyatlılığı ve özeni gösterdiğimi her halde bütün arkadaşlarımız gözlemekteydiler.

Ulusal savunma kavramımızın içeriğini ve ayrıntılarını bugünden saptayabilecek bir durumda değilsek, hangi büyük devletle saldırmazlık paktı yapacağımızı veya yapmayacağımızı da bugünden saptayabilecek durumda olmamız bence söz konusu değildir.

Bu sözlerimden elbette başta Sayın OK arkadaşım olmak üzere hiç biriniz benim Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında dostça ilişkilere önem vermediğim anlamını çıkarmaz. Tam tersine, Türkiye-

● ECEVİT: "TÜRKİYE'NİN SOVYETLER BİRLİĞİ'NDEN GÜVEN VERİCİ BİR DAVRANIŞ BEKLEDİĞİ KADAR, SOVYETLER BİRLİĞİ'NE DE GÜVEN VERİCİ BİR DAVRANIŞ İÇİNDE OLMASI GEREKTİĞİNE İNANIYORUM"

OPEC ülkeleri gelecek hafta

OPEC'in petrol zam yapması be

NEW YORK (UPI)— Petrol ihrac eden ülkeler Örgütü'nün (OPEC), önümüzdeki hafta Endonezya'nın Bali adasında yapacağı toplantıda petrol fiyatını az bir oranda zam yapması beklenmektedir.

Petrol uzmanlarına göre OPEC üyesi 13 ülke Bali'deki toplantıda, aralarındaki bazı fikir ayrılıklarını giderecekler ve petrole yüzde beş oranında zam yapma kararı alacaklardır. Dünyanın dört bir yanındaki petrol uzmanlarının UPI ajansı muhabirlerine verdikleri bilgiye göre 27 Mayıs günü Bali'de gerçekleştirilecek üç günlük toplantıda petrol fiyatını, dondurma kararı kaldırılacak, ancak gene de büyük ölçüde bir zamma gidilmeyecektir. Bu arada petrol üreticisi ülkeler petrol üretimini azaltma yolunda bir karar almaya da yanaşmayacaklardır.

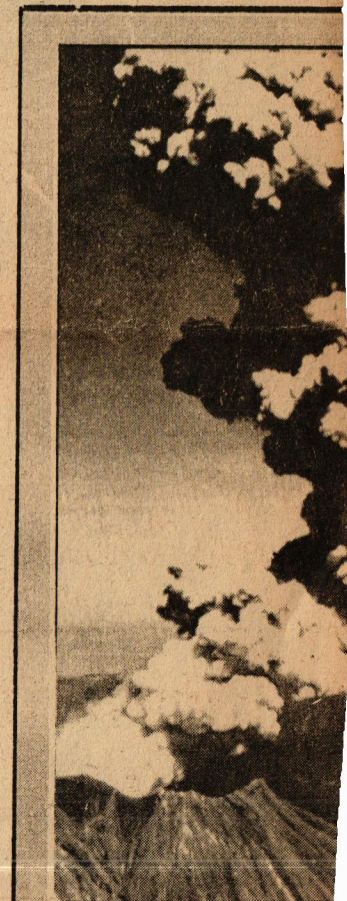
New York'taki Amerikalı petrol uzmanları OPEC'in önemli bir zam için en erken 1977 yılını bekleyeceğini söylemekteydiler. Bir uzman bu konuda şöyle demiştir: "Dünya şimdiki halde ekonomik bakımdan büyük bir petrol zammını karşılayacak kapasitede değildir. Bu nedenle de OPEC ülkeleri bu tehlikeyi göze almazlar."

Bazı uzmanlar da İran ve Suudi Arabistan'ın petrol piyasesinde anlaşmazlık içinde bulunduklarına dikkat çekmektedirler. Suudi Arabistan Petrol Bakanı Şeyh Ahmet Zeki Yamani petrol fiyatını dondurma kararının sürdürülmesinde ısrar ederken, bu yıl bütçesinde iki milyar dolar açık veren İran'ın zam yanlısı olduğu ve Bali'deki toplantıda bu iki ülkenin çekişmeleri, verilen haberler arasındadır. Uzmanlara göre OPEC içinde bu gibi fikir ayrılıkları bulunmasına rağmen bunlar örgütün dağılmasına yol açacak kadar güçlü değildir.

İran'daki petrol uzmanları Suudi Arabistan'ın OPEC Birliğini korumak amacıyla yüzde beş oranında zam önerisine

boyun eğebileceğine dikkat çekmektedirler.

Ote yandan Beyrut'tan verilen bir habere göre Irak Hükümeti petrole yüzde 15 zam istemektedir. Irak Haberler Ajansı'nın yayınına göre geçen iki buçuk yıl içinde petrole sadece yüzde 10 oranında zam yapılmış, ancak OPEC ülkeleri ta-

Faaliyete geç
Japonya'da he

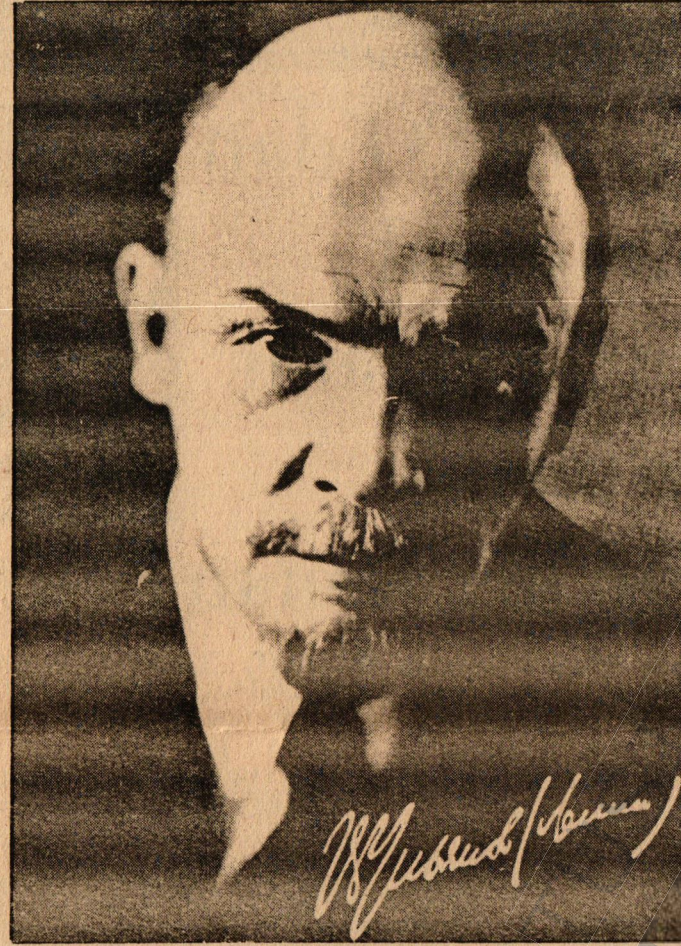
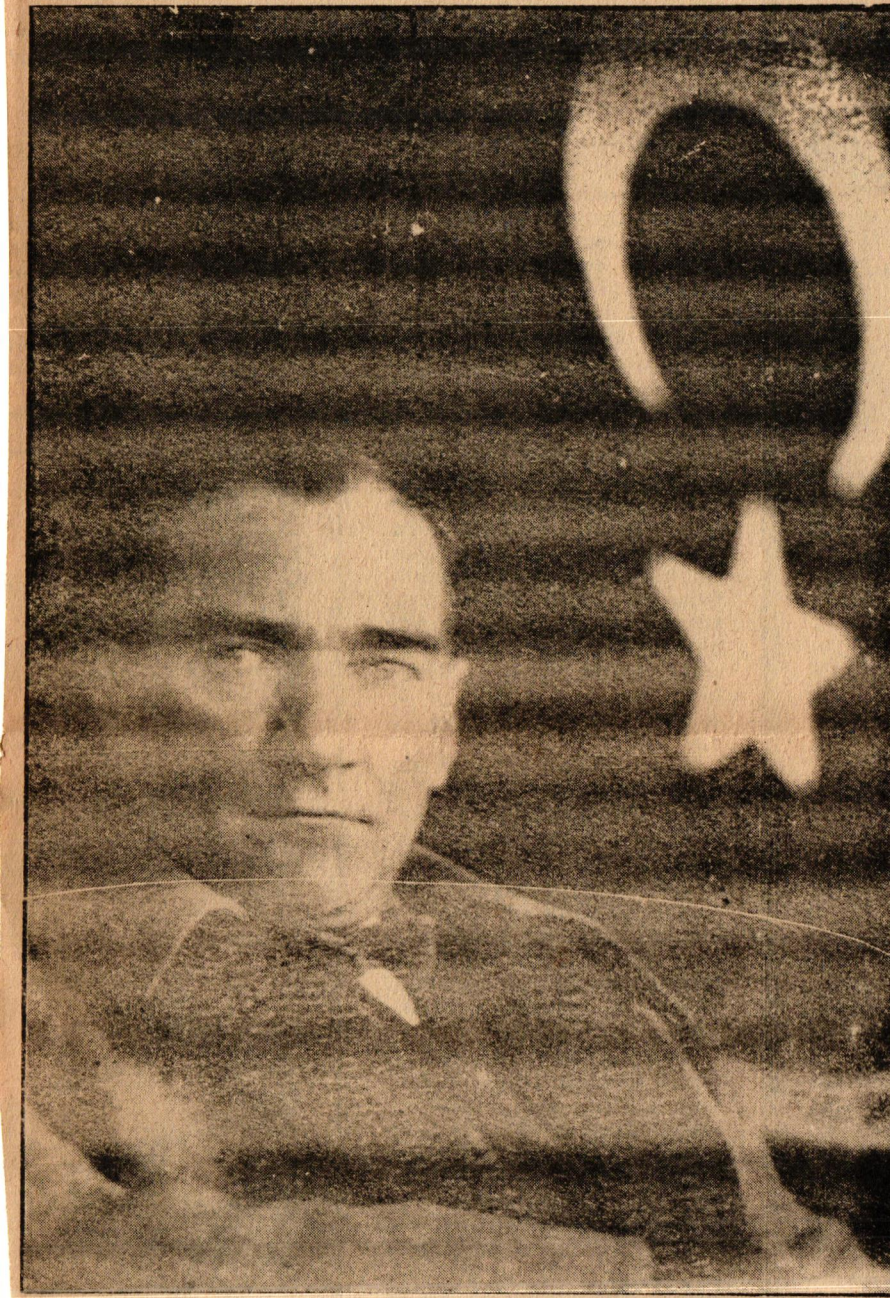
KAGOSHİMA (JAPONYA) daki yanardağın aniden faaliyete geçmesi sonucu çıkan çığ ve lavlar, çevrede tedbir alındığı için tahmin ediliyor. Yanardağın patlamalarında

Ford: "ABD Lübnan şekilde müdahale et

● LÜBNAN'DA ÇARPIŞMALARIN HIZI KESİLDİ. DEFA SAKIN BİR GECE GEÇİRDİ.

WASHINGTON (THA)

ATATÜRK VE LENİN ARASINDAKİ YAZIŞMALAR

- HER İKİ TARAF DA MÜCADELELERİNİ BAŞARIYA ULAŞTIRMADA, BİRKAÇ YÜZYILLIK GÜVENSİZLİĞE SON VERECEK GİBİ GÖRÜNEN, 16 MARTTA İMZALANAN "DOSTLUK VE KARDEŞLİK ANDLAŞMASI"NDAN YARARLANDILAR..
- "... TÜRKİYE MUZAFFER OLACAK, ÇÜNKÜ GERÇEĞİN VE DOĞRUNUN GÜCÜ ONUN YANINDA... LENİN'İN SÖZLERİNİ UNUTMAYIN.

LENİN'İN POLİTİK ÇİZGİSİ

TÜRKİYE İLE DOSTLUKTUR...

İki ülkenin ilişkileri bakımından bir dönüm noktası, yeni Türk ve Sovyet rejimleri için bir devrin başlangıcı olan "Dostluk ve Kardeşlik Andlaşması" 16 Mart'ta imzalandı. Aynı gün, o zamanki Türkiye Elçisi Ali Fuad Paşa ile Çiçerin arasında teati olunan notalarda Türkiye ya da Sovyetler Birliği ile ilgili olup da

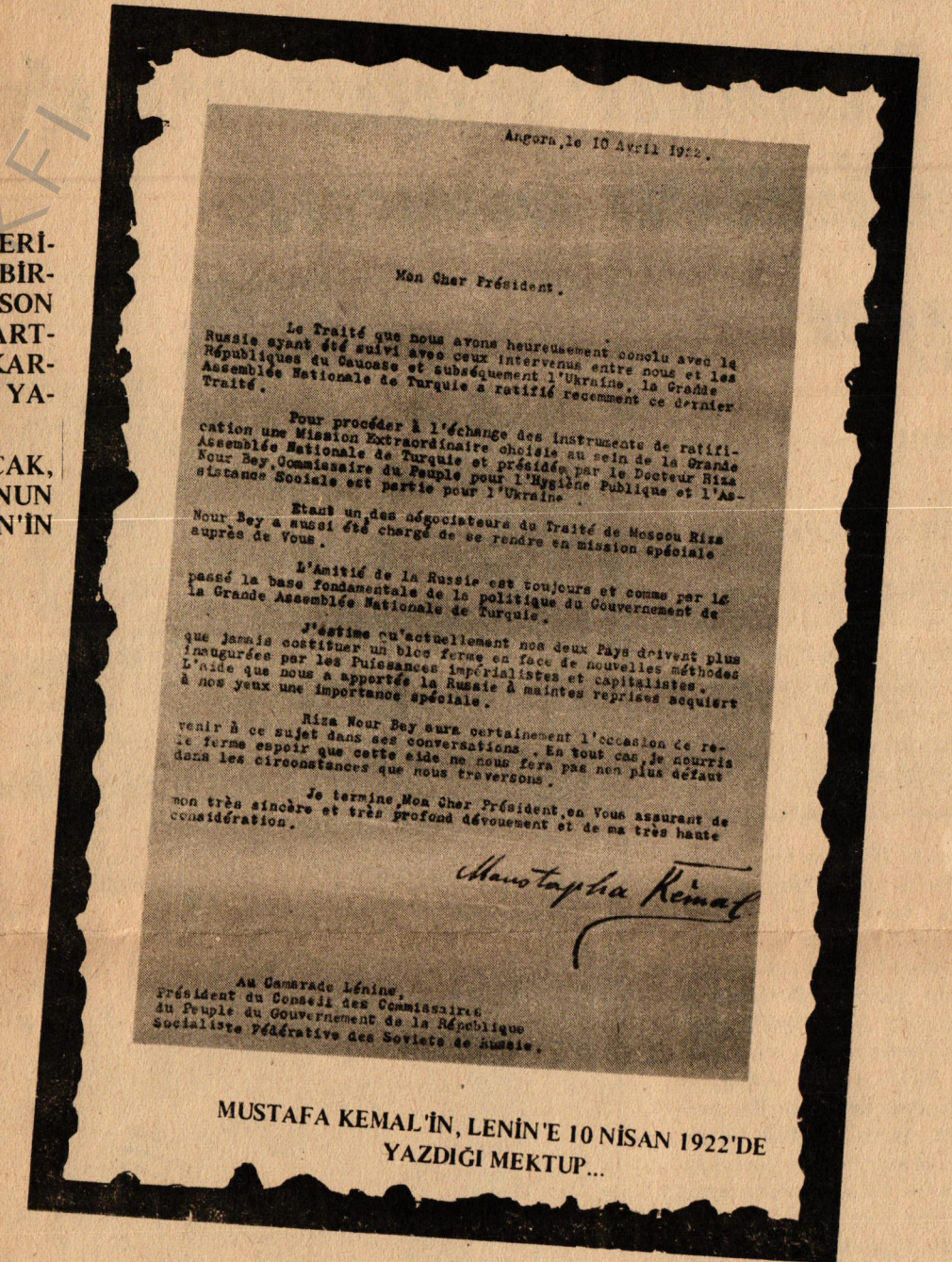
- "RUSYA İLE DOSTLUK, HER ZAMAN VE GEÇMİŞTE OLDUĞU GİBİ, TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ HÜKÜMETİNİN ANA TEMELİDİR.."
- "İKİ ÜLKEMİZİN EMPERYALİST VE KAPİTALİST DEVLETLER TARAFINDAN BAŞLATILAN YENİ YÖNTEMLERE KARŞI, HER ZAMANKİNDEN FAZLA, SIKI BİR BLOK MEYDANA GETİRME ZORUNLULUĞUNDA OLDUKLARI İNANCINDAYIM.."

Asya'da Türkiye ya da Sovyetler'e farklı siyaset güden bir devletçe iki taraftan herhangi birine yapılacak öneriler hakkında ayrıntılarıyla ve hemen bilgi verileceğini, benzer nitelikte görüşmelerin seyrini öbür tarafa nakledeceğini ve birbirinin çıkarlarını etkileyecek andlaşmaları ötekini önceden haberdar etmeden imzalamayacaklarını garanti ediyordu.

Her iki taraf da mücadelelerini başarıya ulaştırmada, bir kaç yüz yıllık güvensizliğe son verecek gibi görünen bu andlaşmadan yararlandılar. Türk başarısı Sovyetler'in o zamanki düşmanlarını Karadeniz, Boğazlar ve Anadolu'dan uzaklaştırırken, andlaşmanın imzalanması yeni Türk Devleti'nin güçlenmesine yardım etmiş, Kuzey-Doğu sınırının bütünlüğünü sağlamış ve Doğu'daki ordunun Batı'daki istilâcılara karşı kullanılmasına olanak sağlamıştı. O zamanlar, Sovyet Hükümeti Türkiye'nin Ulusal Kurtuluş Savaşına yardımcı olmak üzere, silah, malzeme ve kılıç altın da vermişti. Bu yardımla ilgili olarak türlü kaynaklarda değişik görünen rakamlar, resmi "Sovyet Dış Politika Belge-

leri" nin üçüncü cildindeki bilgiye göre (s. 675), andlaşmadan hemen sonra yollanmış olan başlıca 33,275 tüfek, 57,986,000 fişek, 327 mitralyöz, 1500 kılıç ve 20,000 gaz maskesidir. Bu yardımın Sovyetler'in hem içten, hem dıştan hâlâ baskı altında oldukları bir dönemde yapılmış olması önemlidir.

"TÜRKİYE MUZAFFER OLACAK!"
ğustos 1921'de de Ukrayna Hükümeti, Ukrayna Orduları Başkomutanı Mihail Frunze'yi Ankara'ya göndermekle Türk silâhlı mücadelesine karşı dostça tavrını göstermek istemişti. General Frunze ve heyetinin Büyük Taarruz arifesinde Türkiye-

MUSTAFA KEMAL'İN, LENİN'E 10 NİSAN 1922'DE YAZDIĞI MEKTUP...

MUSTAFA KEMAL'İN LENİN'E MEKTUBU

Mustafa Kemal'in Lenin'e (aşağıda çevirisini verdikimiz) mektubun aslı, bir Türk gazetesinde, herhalde ilk kez, yayınlanmaktadır. Mektubun fotokopisi gazetemizin yazarlarından Doç. Dr. Türkkaya Ataöv tarafından 1970-1972 yılları arasında üniversitece görevli olarak yollandığı Sovyetler Birliği Bilimler Akademisinde yaptığı çalışmaları sırasında alınmıştır. Altında Mustafa Kemal'in Latin harfleriyle imzasının bulunduğu ve Lenin'e hitaben yazılmış olan bu belgenin gerçekliği kuşkusuzdur.

Sayın Başkanım,

Rusya ile memnuniyetle yapmış olduğumuz andlaşmayı Kafkas Cumhuriyetleri ve sonra da Ukrayna ile yaptığımız andlaşmaların izlemesi üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisi bu son andlaşmayı geçenerde onaylamıştır.

Onay belgelerinin değiş-tokuşu için, Türkiye Büyük Millet Meclisince seçilen ve Kamu Sağlığı ve Sosyal Yardım Halk Komiseri Doktor Rıza Nur'un başkanlığındaki olağanüstü Heyet Ukrayna'ya mütevaccihen hareket etmiştir.

Moskova Andlaşması görüşücülerinden biri olan Rıza Nur Bey, sizin nezdinizde özel bir misyonu yerine getirmekle de yükümlüdür.

Rusya ile dostluk, her zaman ve geçmişte olduğu gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin siyasetinin ana temelidir.

İki ülkemizin emperyalist ve kapitalist devletler tarafından başlatılan yeni yöntemlere karşı, aslında, her zamandan daha fazla, sıkı bir blok meydana getirme zorunluluğunda oldukları inancındayım. Rusya'nın bize yaptığı birçok yardım gözümüzde özel bir önem kazanmaktadır.

Rıza Nur Bey konuşmalarında bu konuya yeniden değinme olanağına, tabii ki, bulacaktır. Herhâlıkârda, bu yardımın, içinde bulunduğumuz koşullarda, bizden esirgenmeyeceğine dair kesin inanç beslemekteyim.

Sayın Başkanım, en içten ve en gerçek bağlılık ve en yüce duygularla sözlerime son veriyorum.

MUSTAFA KEMAL

MUSTAFA KEMAL

MUSTAFA KEMAL

ye gelişi Ankara'da da , Batı Cehpesinde de dostça gösterilere yol açmıştı. Anadolu Glebov'un "Dostluk Çizgisi" adlı kitabında belirttiğine göre, Frunze yakınlarına şunları söylemişti : "Türklerin durumu ağır mı ağır... Buna rağmen, Türkiye muzaffer olacak, çünkü gerçeğin ve doğrunun gücü onun yanında... Lenin'in sözlerini unutmayın. Onun çizgisi Türkiye ile dostluk... Çanakkale ve Sakarya kahramanı Gazi olağanüstü biri. Derin bilgili, uzağı gören ve azimkâr. Türkiye'yi Orta Çağ geriliğinden de kurtarmak istiyor."

Bu andlaşmaya başlayan ilişkiler bu çizgide savaş boyunca sürdü. Mustafa Kemal'in ayrı bir çerçeveye içinde çevirisiyle birlikte klišesi verilen 10 Nisan 1922 tarihli mektubu ile Lenin'in telgrafı bu ilişkilerin niteliğini açıklayan ilginç belgelerdir. Lenin, Lausanne Konferansı açılmadan önce, "Observer" ve "Manchester Guardian" muhabirlerinin sorularını cevaplandırırken (27 Ekim 1922) bunlardan İngiliz gazetecisi Farbman'a "ilk arzumuz Türkiye'nin ulusal isteklerinin tatmin edilmesidir" diyordu.

DEVAMI VAR